

Повшик Тетяна
ст. гр. ФУПОзм-21
Тернопільський національний економічний університет
tania111610@gmail.com
Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О.В.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сьогодні перед Україною постала проблема забезпечення безпеки діяльності не тільки суб'єктів господарювання, але в цілому всієї країни. Це пов'язано з негативними зовнішніми та внутрішніми факторами, що призвели до значного підриву економіки країни. У стратегії сталого розвитку «Україна-2020», схваленій Указом Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 року, одним із курсів, яким має рухатися країна до стабільності та процвітання, обрано вектор безпеки, тобто забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності [1]. Відтак, зараз виникла необхідність у зміцненні економічної безпеки України. У зв'язку з тим, що однією з головних складових економічної безпеки є фінансова безпека, тому необхідно першочергово запроваджувати заходи щодо її зміцнення. Таким чином для вибору ефективних інструментів в боротьбі за зміцнення фінансової безпеки необхідно дослідити її сутність та визначити ефективний механізм її підвищення та зміцнення.

Розглянемо окремі визначення фінансової безпеки, що висвітлені у науковій літературі та нормативній базі. Під фінансовою безпекою ряд авторів розуміють такий стан фінансової системи, який характеризується її стійкістю до негативних впливів, або стан фінансової системи, який забезпечує ефективність та стійкість економіки.

У наукових працях О. Барановського фінансова безпека виділена як важлива складова безпеки економічної безпеки і одночасно як складна багаторівнева система, що охоплює проблеми грошового обігу та інфляції, обігу валютних коштів, заборгованості держави, бюджетної безпеки, інвестиційної діяльності тощо [2, с. 26].

Вітчизняні науковці В. Шлемко та І. Бінько розглядають фінансову безпеку як такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [3, с. 20].

Першу спробу упорядкувати та систематизувати підходи до оцінки рівня економічної, а відповідно, і фінансової безпеки держави, було здійснено у 2007 році шляхом затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України [4]. У 2013 році суттєві зміни, що відбулися на теренах вітчизняної та світової економіки, зумовили необхідність оптимізації існуючих механізмів оцінки до нових економічних реалій та ініціювали створення оновлених Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. В яких фінансова безпека розглядається як стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни [5].

В. Геєць вважає, що фінансова безпека – це захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин, забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки, держави фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань [6].

На думку М. Єрмошенка, під фінансовою безпекою слід розуміти такий стан фінансово-кредитної сфери держави, який характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, достатні обсяги фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання і населення загалом [7].

Яценко Н. дає наступне визначення фінансової безпеки країни, сутність якого полягає у захисті державних інтересів фінансово-кредитної сфери держави від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз. Критерієм фінансової безпеки держави є стабільний, збалансований розвиток фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, розрахункової, інвестиційної та фондової систем, а також ціноутворення, що характеризується стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування економіки країни. Об'єктом фінансової безпеки держави є територія країни та її фінансово-кредитна інфраструктура [8, с. 171].

Таким чином, під фінансовою безпекою слід розуміти захищеність фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин; певний рівень незалежності, стабільності й стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів, що складають загрозу фінансовій безпеці; здатність фінансової системи

держави забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та стале економічне зростання.

Підсумовуючи зазначимо, що зміст фінансової безпеки доцільно досліджувати шляхом пошуку напрямків уникнення і нейтралізації загроз, пов'язаних із негативними діями чи бездіяльністю деяких суб'єктів, та обмеження можливих втрат від деструктивного впливу фінансових загроз на розвиток країни, таких як боргова залежність, зростання тіньового сектора економіки, корумпованість усіх ланок фінансової системи, нестабільність банківського сектора тощо.

Література:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна 2020»: Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : монографія / О. І. Барановський. К. : Київ. нац. трог.-екон. ун-т, 2004. - 759 с.

3. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько. К. : НІСД, 1997. - 144 с.

4. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/ate_6s/pg_gewqwi/index.htm.

5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29 жовтня 2013 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.

6. Концепція економічної безпеки України / [В.М. Гесць, Б.Є. Кваснюк, І.В. Недін та ін.] ; за ред. В. М. Гейця, Ін-т. екон. прогнозування. К. : Логос, 1999. 56 с.

7. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. К.: Київ. нац. трог.-екон. ун-т, 2001. - 309 с.

8. Яценко Н. М. Поняття та структура фінансової безпеки / Н. М. Яценко // Економічний простір. - 2008. - № 13. - С. 170-174.